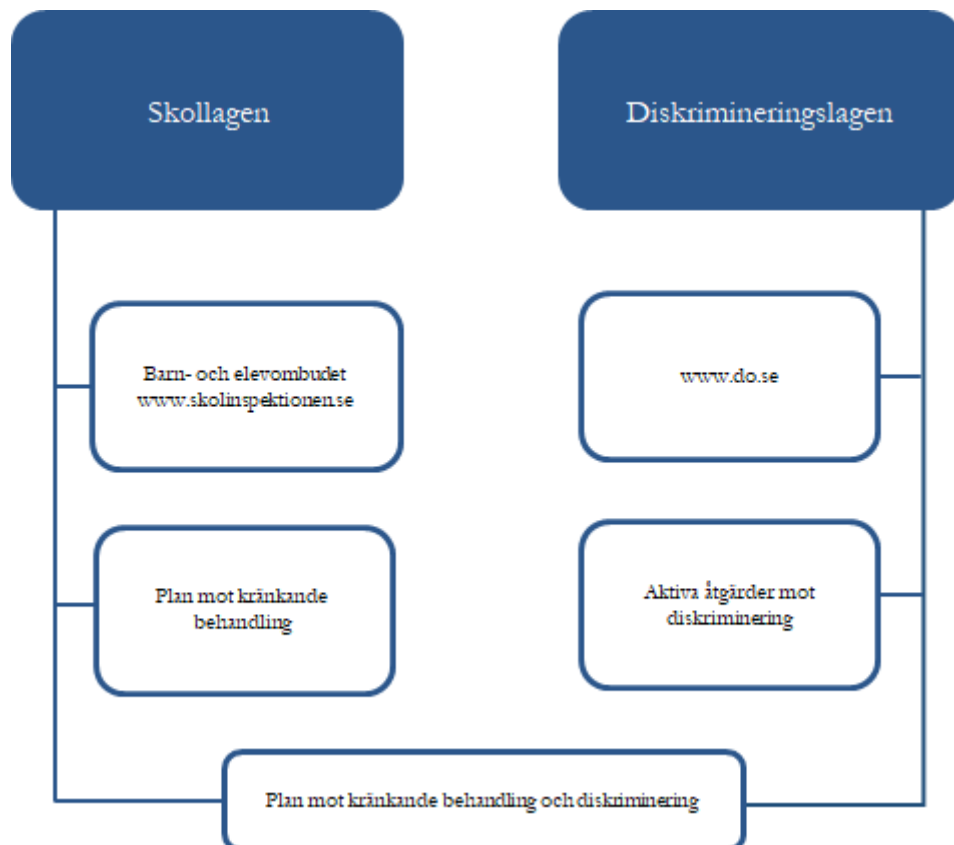

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

S:ta Gertruds skola 2018/2019

Innehållsförteckning

1. Skolutvecklingsprogrammet 2017- 2023	4
1.1 Förskoleplan och skolplan.....	4
1.2 Central elevhälsoplan	4
1.3 Lokal elevhälsoplan.....	4
2. Det demokratiska uppdraget.....	5
3. Förskolans/skolans värdegrund och vision.....	5
4. Ansvarsfördelning	6
4.1. Förskolechefs/rektors ansvar	7
4.2. Personalens ansvar	8
4.3. Elevernas ansvar	8
4.4. Vårdnadshavares ansvar	9
5. Kartläggning och nulägesanalys	9
5.1 Analys.....	10
6. Utvecklingsområden och mål för kommande år	11
6.1 Främjande arbete	11
6.2 Förebyggande arbete	12
6.3 Åtgärdande arbete	12
7. Förankring och återkoppling	13
8. Bilagor	14
8.1 Definitioner	14
8.2 Anmälningrutiner	15

1. Skolutvecklingsprogrammet 2017- 2023

Sigtuna kommuns skolor ska vara bland de bästa i Sverige. Därför har samtliga politiska partier ställt sig bakom ett gemensamt skolutvecklingsprogram, med en tydlig och långsiktig satsning på kunskap, trygghet och medarbetare.

Skolutvecklingsprogrammet fokuserar på tre övergripande mål som styr utbildningsverksamheten under perioden 2017 - 2023:

- Alla barn och elever når högre resultat, utvecklar kunskaper, lärande, förmågor och färdigheter.
- Barn och elever känner trivsel, trygghet och studiero.
- Engagerade medarbetare med rätt kompetens.

http://sigtuna.se/Global/Barn_ utbildning/Barn_ och_ ungdom/Skolutvecklingsprogram%202017-2023/Skolutvecklingsprogram%202017-2023.pdf

1.1 Förskoleplan och skolplan

Förskolan och skolan har utarbetat strategier för hur skolutvecklingsprogrammets mål ska förverkligas i verksamheterna. Detta har gjorts i en förskoleplan respektive skolplan.

1.2 Central elevhälsoplan

Den centrala barn- och elevhälsoplanen är en kommundemensam plattform i barn- och elevhälsoarbetet. Planen syftar till att:

- Stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.
- Underlätta en systematisk och strukturerad arbetsgång i barn/ elevhälsoarbetet i kommunens samtliga förskolor och skolor.
- Säkerställa likvärdigheten mellan kommunens förskolor/skolor.
- Visa på samverkan som en viktig grundpelare i barn – och elevhälsoarbetet.
- Fungera som ett stöd för förskolechefer och rektorer i det systematiska kvalitetsarbetet på förskolorna/skolorna.

1.3 Lokal elevhälsoplan

Under förskolechefs/rektors ledning har elevhälsoteamet och skolans personal upprättat en elevhälsoplan på förskole- och skolnivå där rutiner, arbetssätt och ansvarsfördelning har dokumenterats för det gemensamma och sammanhållna elevhälsoarbetet på förskolan och skolan utifrån gällande styrdokument. Planen följs upp och utvärderas årligen som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet och för att identifiera utvecklingsområden inom elevhälsan.

2. Det demokratiska uppdraget

Verksamheten i förskolan och skolan vilar på demokratins grund. Skollagen fastslår att utbildningen ska leda till att barnen/eleverna ska inhämta kunskap och utveckla värden. All planering, alla aktiviteter och utvärderingar ska genomsyras av ett gemensamt förhållningssätt, som präglas av respekt, solidaritet och tolerans. Det demokratiska uppdraget, som är formulerat i skollagen, läroplaner och kursplaner, består av olika delar:

- Att främja barns och elevers lika rättigheter.
- Att motverka diskriminering.
- Att motverka alla former av kränkande behandling.

Var och en som verkar inom förskola och skola ska aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

3. Förskolans/skolans värdegrund och vision

På S:ta Gertruds skola

- strävar vi efter att ge alla barn den kunskap de behöver för att fungera i ett framtida samhälle
- arbetar vi efter de mål och de överenskommelser som vi tillsammans har bestämt
- tar var och en ett eget ansvar
- finns mycket glädje och humor
- sätter vi människan i centrum
- respekterar vi varandras olikheter
- samarbetar vi
- känner sig alla delaktiga i det gemensamma arbetet
- tror vi på framtiden

Tre viktiga begrepp som vi vill att skolan ska förmedla:

- Kunskap. Skolans uppdrag är att alla ska få de grundläggande kunskaperna individen behöver för att gå vidare i livet. Att kunna läsa, skriva och räkna ska vi lära alla barn, men vi vet att barn lär på olika sätt och i olika takt.
- Kreativitet. Vi vill att det här ska vara en skola där barn får lära med alla sinnen genom att: Göra, Höra, Känna, Lukta, Smaka, Pröva m.m.
- Glädje. Vi som arbetar här, både barn och vuxna, ska komma hit med glädje. Barns och vuxnas nyfikenhet och lust till lärande ska finnas kvar länge.

S:ta Gertruds värdegrund

bygger på trygghet, ansvar och respekt.

Att skapa trygghet och respekt för varandra är en förutsättning för att lyckas i arbetet tillsammans. Vi har enats i några ställningstaganden som vi tycker är viktiga:

Trygghet är:

- att vara sedd och accepterad för den man är.
- att man bryr sig om och tar hand om varandra.

Ansvar är:

- att man respekterar och följer skolans trivselregler.
- att man får ta konsekvensen av sina handlingar.

Respekt är:

- att visa varandra hänsyn.
- att acceptera att vi är olika och har rätt att vara det.

4. Ansvarsfördelning

Skollagens 6 kapitel gäller till skydd för barn och elever i förskolan och skolan. Syftet med kapitlet är att motverka alla former av kränkande behandling. Lagen definierar kränkningar som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet (6 kap. 3 § skollagen). Ansvaret att anmäla kränkande behandling är riktat mot huvudman, förskolechef/rektorer och personal. I första hand avser kapitlet att förhindra kränkande behandling eller repressalier från personalens sida gentemot elever. Kränkningar mellan elever avses också. Kränkningar mellan vuxna eller från elevernas sida gentemot personalen omfattas dock inte.

Skollagen ställer även krav på att skolan har ett aktivt och målinriktat arbete för att förebygga kränkande behandling. I 8§ åläggs huvudmannen att se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Denna plan skall innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Diskrimineringslagen har till ändamål att motverka diskriminering och främja lika rättigheter avsett kön, könsöverskridande identitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

(Diskrimineringslag, 1 kap 1§) Enligt diskrimineringslagen skall skolan arbeta målmedvetet för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever. Det innebär att skolorna ska göra allt för att ingen ska bli diskriminerad eller trakasserad.

Vidare ska skolan göra allt för att förebygga, utreda och vidta åtgärder mot att någon elev utsätts för trakasserier som har samband med någon av ovanstående diskrimineringsgrunder (Diskrimineringslag, 3 kap 13-15§§). Dessutom ska skolan varje år upprätta en likabehandlingsplan som innehåller en översikt över det som behöver göras för att främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever, dels förebygga och förhindra trakasserier. (Diskrimineringslag, 3 kap 16§). Denna plan kan samordnas med den plan som skollagens 6 kap 6-8§§ föreskriver.

4.1. Förskolechefs/rektors ansvar

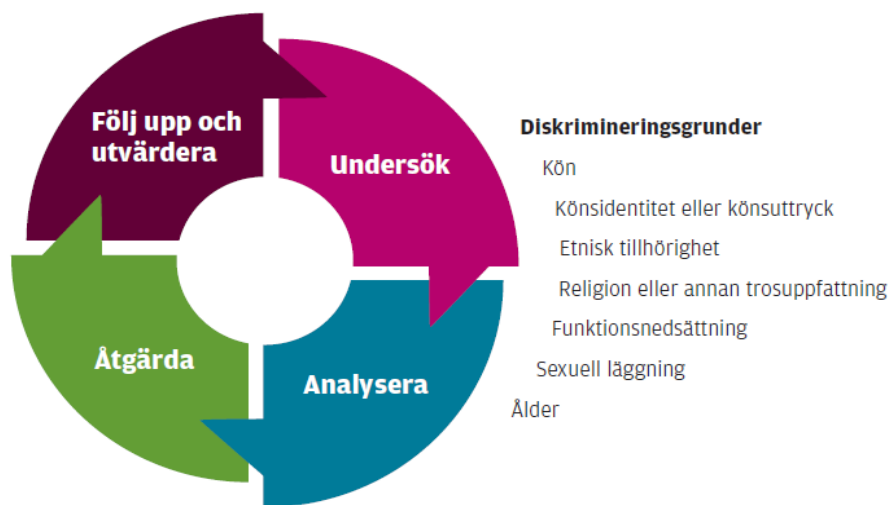
Det är förskolechefs/rektors ansvar enligt lag:

- Att se till att all personal, alla barn och elever, samt vårdnadshavare känner till att diskriminering och kränkande behandling inte är tillåten på förskolan och i skolan.
- Att se till att ett målmedvetet arbete bedrivs för att främja barns och elevers rättigheter, att motverka kränkande behandling samt att motverka diskriminering på grund av ålder, kön, könsidentitet och uttryck, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, religion eller annan trosuppfattning och sexuell läggning.
- Att årligen upprätta, utvärdera och revidera planen mot kränkande behandling och diskriminering.
- Att skyndsamt anmäla all upplevd kränkande behandling, diskriminering och trakasserier till huvudman på den kommungemensamma blanketten.
- Att på uppdrag av huvudman utreda upplevd kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Detta ska dokumenteras på den kommungemensamma blanketten och ska leda till ett beslut om en kränkning har ägt rum eller inte.
- Att om en kränkning har ägt rum, se till att personal tillsammans med förskolechef/rektor, barn/elev och vårdnadshavare vidtar åtgärder för att kränkningarna ska upphöra. Åtgärderna ska dokumenteras i en handlingsplan. Förskolechef/rektor har även ansvar för att vidtagna åtgärder dokumenteras i en handlingsplan och att handlingsplanen följs upp.

Enligt diskrimineringslagen ska utbildningsanordnare arbeta i fyra steg:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering – inklusive trakasserier och sexuella trakasserier – eller repressalier (bestraffning) eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter.
2. Analysera orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts.
3. Åtgärda – genomföra åtgärder för att förebygga diskriminering och främja allas lika rättigheter och möjligheter.
4. Följa upp och utvärdera arbetet.

Arbetet ska genomföras och dokumenteras löpande <http://www.do.se/> samt <http://www.do.se/stodmaterial/forskola-skola-och-hogskola/nya-bestammelser-for-forskola-och-skola/>

4.2. Personalens ansvar

Personal ska visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i skolan, där samhörighet och ansvar kan utvecklas och där eleverna får möjlighet att visa solidaritet.

Det är personalens ansvar:

1. Att följa skolans plan mot kränkande behandling och diskriminering.
2. Att följa skolans gemensamt utformade värden, normer och trivselregler.
3. Att vid terminsstart, utvecklingssamtal och vid behov informera och samtala med barn/elever och föräldrar om innehållet i planen mot kränkande behandling och diskriminering och om skolans trygghetsarbete.
4. Att ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar, som hen förmedlar genom sitt förhållningssätt och bemötande i sitt arbete och i sin undervisning.
5. Att skyndsamt anmäla all upplevd kränkande behandling, diskriminering och trakasserier till rektor på den kommungemensamma blanketten.
6. Att på uppdrag av rektor utreda upplevd kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Detta ska dokumenteras på den kommungemensamma blanketten och ska leda till ett beslut om en kränkning har ägt rum eller inte.
7. Att om en kränkning har ägt rum tillsammans med förskolechef/rektor, barn eller elev och vårdnadshavare vidta åtgärder för att kränkningarna ska upphöra. Åtgärderna ska dokumenteras i en handlingsplan. Handlingsplanen ska följas upp.

4.3. Elevernas ansvar

Eleverna görs delaktiga i samtal om likabehandling och skolans värdegrund i det dagliga arbetet. Deras förslag och idéer ska beaktas för att skapa delaktighet och möjliggöra inflytande i värdegrundsarbetet.

Det är alla elevers ansvar:

1. Att följa skolans gemensamt utformade värden, normer och trivselregler.
2. Att påtala diskriminering och kränkande behandling som förekommer på skolan.
3. Personer som elever kan vända sig till för samtal, stöd och hjälp:
Klassläraren/mentor, annan lärare/personal, Trygghetsgruppens samordnare
Niclas Cederkäll, skolsköterska Linda Bryggman, rektor Erika Björklund och
biträdande rektor Eva Lagerdahl

4.4. Vårdnadshavares ansvar

Det är alla vårdnadshavares ansvar:

1. Enligt Föräldrabalken 6 kap. 2 § att hindra barnet att orsaka skada för någon annan.
2. Att tillsammans med sitt barn prata om skolans gemensamt utformade värden, normer och trivselregler.
3. Personer som vårdnadshavare kan vända sig till för samtal, stöd och hjälp:
Klassläraren/mentor, annan lärare/personal, Trygghetsgruppens samordnare
Niclas Cederkäll, skolsköterska Linda Bryggman, rektor Erika Björklund och
biträdande rektor Eva Lagerdahl.

5. Kartläggning och nulägesanalys

Vi har haft ett tufft år med tanke på att ca 80 elever är målsägande i en rättegång mot en tidigare anställd som kommer inledas i april 2018. Det har påverkat både elever, föräldrar och personal.

Vi har märkt av ett tuffare klimat med fler elever som har ett kränkande språkbruk och fler elever som är utåtagerande. Dessa elever är få men påverkar andra elever och även personal som ibland upplever sig sakna verktyg i bemötandet. Vi riskerar att hamna i en maktkamp mellan elever och personal där de åtgärdande disciplinära åtgärderna trappas istället för att vi skapar utrymme för att arbeta främjande och utveckla undervisningen så att eleverna får uppleva kompetens, autonomi och tillhörighet. Faktorer som vi vet främjar lärande, trygghet, trivsel och studiero.

Förutom Sigtuna kommuns årliga Trivsel- och trygghetsenkät och Brukarenkät genomförs även andra aktiviteter för att kartlägga och belysa frågor om trivsel.

Några exempel:

- Skolhälsovården genomför hälsosamtal med alla elever i förskoleklass och åk 4. Samtalen innefattar frågor om trivsel och kamratskap.
- Klassråd, där frågor om trivsel och trygghet kommer upp, hålls varje eller varannan vecka. Elevrådet, med möte en gång/månad arbetar med frågan.
- Vid utvecklingssamtalen, som hålls en gång/termin, tas trygghet och trivsel upp.
- Samtal sker inom klassens ram vad gäller kamratskap, raster och ev. konflikter som uppstått.
- En gång/termin har vi elevkonferens, där vi går igenom alla elever samt klimatet i klassen.

Trivsel- och trygghetsenkäten 2017/2018 visar att i frågor som rör allmän trivsel och bemötande får S:ta Gertrud lika eller något sämre resultat än Sigtuna kommun som

helhet. Åttioåtta procent (88 %) instämmer i att de trivs i skolan och 89 % känner sig trygga. Frågan om studiero på lektionerna har förbättrats avsevärt sedan förra året.

När det gäller kränkningar anger en något högre andel på S:ta Gertrud (31 %) än i kommunen som helhet (28 %), att de har utsatts för kränkningar i skolan i år. Femtio procent (50 %) av dessa elever uppger att de har utsatts för upprepade kränkningar. Minst trygga platser uppges vara skolgården, omklädningsrum, klassrum och korridorer.

På fritidshemmet instämmer 95 % med att de trivs och känner sig trygga, mot 93 % i Sigtuna kommun som helhet. Elever i årskurs 3 och 4 trivs något sämre på fritids och tycker heller inte att de får vara med och påverka sysselsättningen i lika hög grad som elever i F-2.

5.1 Analys

I skolans arbete tas det årligen fram handlingar och insatser som vi gör utifrån utvärdering och enkätsvar. Elevrådet och Trygghetsgruppen samt all personal är delaktiga i analysen och i de insatser som planeras för att göra ständiga förbättringar i vårt arbete.

Med utgångspunkt från resultaten på Trivsel- och trygghetsenkät 2017/2018 och övrig kartläggning under året kommer skolan att fortsätta arbetet med noll-tolerans mot alla typer av kränkningar. Vi intensifierar även arbetet med att skapa arbetsro i samtliga klasser och öka tryggheten i korridorer och på skolgården.

- Värdegrundsfrågor hålls ständigt aktuella. Vi lyfter särskilt värdet av olikhet och definitioner på rättvisa och arbetsro under året.
- Under de första veckorna på terminen arbetas särskilt intensivt med värdegrundsfrågor då klassens överenskommelser utformas varje nytt läsår och Åtgärdstrappan går igenom i respektive klass.
- På klassråd har vi en stående punkt om bemötande av varandra. Vi arbetar proaktivt med att bygga relationer.
- Klassråd och elevråd diskuterar kamratskap, trivsel och trygghet.
- Grundpaketet för en tillgänglig lärmiljö tillämpas i Sigtuna kommuns skolor. Se bilaga.
- Indelningen i områden på skolgården för rastvärdar är i enligt analysen av trivselenkäten. Vuxna ska initiera aktiviteter och cirkulera på skolgården för att täcka hela rastområdet. Rastvärdar bär västar för att kännas igen på skolgårdar. Fritidspersonal arrangerar rastverksamhet 1-2 gånger/vecka. Eleverna inbjuds att arrangera rastaktiviteter åt varandra. Personal ska ha kontinuerlig uppsikt i elevernas omklädningsrum. Personalen arbetar för att utveckla en samsyn gällande skolans normer och värden. Personalen ska arbeta för att utveckla samarbetet mellan skola och hem. Roll och ansvarsfördelningen mellan skolan och hemmet formas och tydliggörs i det samarbetet. Vi har utformat en Föräldrabesökspolicy som ska implementeras.

Kartläggning: Det förekommer konflikter på rasterna, både inomhus och utomhus. Det kan bero på att vissa barn har svårt att komma in i aktiviteter. Det leder till misslyckande för de inblandade eleverna och bidrar till en känsla av otrygghet för vissa andra av eleverna. Detta har framkommit i klassråd och elevråd.

Mål: Från och med 2018-03-25 ska det förekomma meningsfulla rastaktiviteter flera gånger i veckan.

Främjande arbete: Vi skapar möjlighet för alla att vara delaktiga i aktiviteter på raster. Lärarna frågar eleverna innan lektionens slut vad de ska göra på rasten. Syftet är att sprida idéer och bjuda in till gemenskap.

Förebyggande arbete: Vi anställer en rastvärd. Vi utbildar två i personalen i rastlekar. Vi köper in rastvärdsvästar även till elever, så att de också kan initiera lekar.

Åtgärdande arbete: Vi utser ansvariga för rastaktiviteterna samt ser över rastschemat så att vi har vuxennärvaro även vid hög personalfrånvaro. Vi utvecklar en app så att personalen snabbare kan täcka upp för varandra om det fattas personal.

Uppföljning/utvärdering och dokumentation: Åtgärderna följs upp på vårens sista elevråd samt när personalen utvärderar årets arbete.

6. Utvecklingsområden och mål för kommande år

- Öka trygghet, trivsel och studiero.

6.1 Främjande arbete

Det främjande arbetet syftar till att hitta och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling för att skapa en trygg skolmiljö. Arbetet ska bedrivas systematiskt och långsiktigt, det ska rikta sig till alla samt vara en del i det vardagliga arbetet utan förekommen anledning.

- Arbete för att utveckla en undervisning som möter alla elever enligt Centrala elevhälsans Grundpaketet
- Utveckla tillgängliga lärmiljöer med start på fritids och förskoleklass. I samarbete med Sigvändan tillföra material som leder till icke-könsstereotypa aktiviteter.
- Alla klassrum har en Mångkulturell kalender för att uppmärksamma högtider som våra elever firar.
- Vi ser till att vi väljer sånger på våra avslutningar som speglar de elever som går på skolan.
- Medvetet anställer vi flerspråkig personal och personal med olika utbildningsbakgrund.
- Ta tillvara och utveckla arbetet ALLA MED- projekt.
- Ta tillvara och utveckla grupplärande och inkludering- utifrån ett forskningsprojekt där elever och lärare i år 5 deltagit

6.2 Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet ska syfta till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och omfattar sådant som i kartläggningen av verksamheten har identifierats som risker.

- Alla klasser arbetar med värderingsövningar och diskussioner utifrån Maktspråksboken under hela läsåret för att skapa ett tryggare klimat.
- Eftersom de flesta konflikterna sker på rasterna har två av fritidspersonalen fått en två-dagars utbildning i rastaktiviteter för att främja meningsfulla och aktiva raster.
- Öka antalet rastaktiviteter genom att involvera både eleverna via elevrådet och de vuxna.
- All personal får skriva under en integritetspolicy för att värna barns rätt till sin egen kropp.
- All personal och alla besökare bär namnskylt.
- Vi har tagit fram en föräldrabesökspolicy tillsammans med Föräldrasamrådet för att tydliggöra syfte med föräldrabesök i skolan och vara tydliga med vilka förväntningar vi har på dem.
- Utbilda all personal i skolmedling. Metoden handlar om att skapa ett gemensamt förhållningssätt för hur all personal på en skola kan arbeta med konflikter och motsättningar i vardagen. Det innefattar att kunna pausa en pågående konflikt, att som personal arbeta med ett opartiskt förhållningssätt mot eleverna samt att ha ett verktyg för att kunna hantera situationen på ett konstruktivt sätt. Mini-medling är verktyget för att hantera de mindre situationerna (där föräldrar ännu inte blivit inblandade).

6.3 Åtgärdande arbete

Detta arbete kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Detta avser både långsiktiga åtgärder baserat på skolans kartläggning och analys och åtgärder som ska påbörjas genast när det kommer signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt, vilket innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att hindra att kränkningarna upprepas.

- Trygghetsgruppen ansvarar för att sammanställa och analysera de kränkningar som förekommit. Det ger underlag för hur vi ska prioritera våra åtgärder. Ett exempel är den Språkbrukskampanj som vi genomförde under våren. Den innebar att vi diskuterade kränkande språkbruk i klasserna och konsekvent informerade föräldrarna om deras barn använda kränkande ord.
- Vi har anställt en skolvärd för att skapa tryggare inomhusmiljö.
- Alla lärare har fått en mobilförvaring där de kan samla in och svara för att förvara elevernas mobiler under skoltid i enlighet med skolans regler.

- Vi har vuxennärvaro i omklädningsrummen och ett absolut mobilförbud där inne.

Elevrådets förslag utifrån höstens trygghet- och trivselenkät:

- Bli bättre kompisar
- Att man ska kolla igenom skolans regler och att de gäller för både barn och vuxna
- Äldre ska sluta kalla de yngre en massa saker
- Prata om telefonerna i omklädningsrummen och vuxen närvaro

7. Förankring och återkoppling

Höstterminen inleds med att Likabehandlingsplanen går igenom på ett anpassat sätt utifrån elevernas ålder. Alla klasser skapar överenskommelser som gäller arbetet i klassrummet.

Höstens trygghet- och trivselenkät och vårens brukarenkät processas i klassråd, elevråd och på föräldrasamrådet. Elever och föräldrar blir i dessa forum delaktiga i arbetet för att analysera resultaten och komma med förslag på åtgärder.

8. Bilagor

8.1 Definitioner

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan eller skolan på osakliga grunder behandlar ett barn eller en elev sämre än andra barn eller elever.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Med direkt diskriminering menas att ett barn eller en elev missgynnas genom att behandlas sämre än andra barn eller elever, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet och uttryck, etnisk tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder och religion eller annan trosuppfattning.

Att inte kunna vara med på vissa lektioner på grund av en funktionsnedsättning är ett exempel på direkt diskriminering.

Med indirekt diskriminering menas att ett barn eller en elev behandlas sämre genom att förskolan eller skolan agerar på ett sätt som inte direkt upplevs som diskriminerande, men som ändå får en diskriminerande effekt.

Ett exempel på indirekt diskriminering är att alla serveras och förväntas äta fläsk, även när det finns de som inte äter fläsk på grund av sin religion.

Trakasserier

Trakasserier är en behandling, som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som har koppling till någon av de skyddade diskrimineringsgrunderna, d.v.s. kön, könsöverskridande identitet och uttryck, etnisk tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder och religion eller annan trosuppfattning.

Kränkande behandling

Med kränkande behandling menas ett uppträdande, som kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara av olika slag, t. ex:

- Fysiska: slag och knuffar
- Verbala: hot, svordomar, öknamn
- Psykosociala: utfrysning, blickar, alla går när man kommer
- Texter och bilder: lappar, fotografier, sms och andra meddelanden på olika sociala medier

8.2 Anmälningrutiner

Checklista för chefer vid misstänkt kränkning från medarbetare

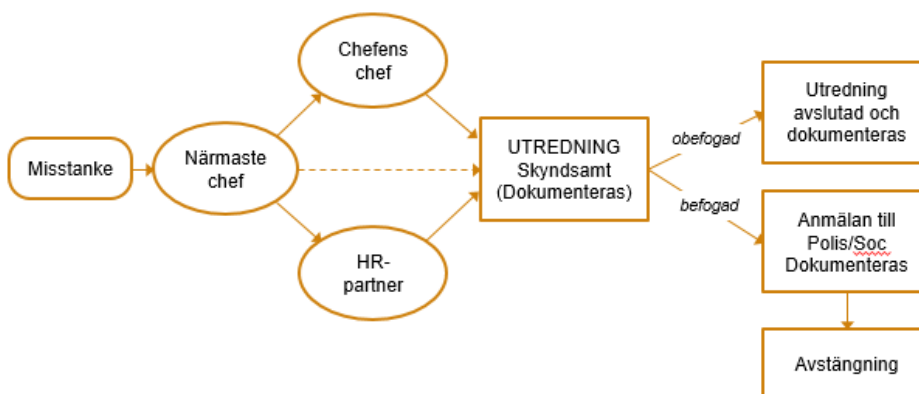
I Sigtuna kommuns verksamheter har vi elever, ungdomar, boende, kunder och brukare som möter våra medarbetare. De ska alltid mötas med respekt och värdighet utifrån vår värdegrund. Om chef får signal om att detta inte sker ska följande gälla:

1. Om den akuta situationen kräver det vidta omedelbart lämplig åtgärd för att förhindra fortsatt kränkning.
2. Informera överordnad chef om händelsen
3. Informera HR om händelsen för att vidta eventuell arbetsrättslag åtgärd
4. Utredning ska göras, om inte särskild lagstiftning kräver polisanmälan. I dessa fall ska direktiv i Skollagen etc. följas.
5. Arbetsgivaren ska alltid göra en egen utredning som ska vara färdig senast inom 2 månader
6. Om utredningen visar på brister i organisationen eller förhållningssätt ska arbetsplatsens rutiner ses över.
7. Dokumentation ska ske löpande

Se även Riktlinje och rutin vid kränkande särbehandling, sexuella trakasserier och trakasserier som gäller mellan medarbetare.

Rutin vid misstanke om oegentligheter

*Medarbetare misstänks utsätta barn för något oegentligt.
Gäller även misstanke om andra än barn utsätts.*

Anmälan till socialtjänsten

- Om en elev/barn far illa och någon i personalen får kännedom om detta eller bara anar att det förhåller sig så inträder en skyldighet att anmäla detta till Socialtjänsten. (14 kap 1§ Socialtjänstlagen, SoL).
- Vid skola är det rektor som gör anmälan till socialtjänsten. Om det inte sker är den anställde som uppmärksammat problemet själv skyldig att göra anmälan.

- All personal vid skolan är skyldig att lämna socialnämnden uppgifter som kan vara av betydelse för en utredning av ett barns behov av skydd. (14 kap 1§, 4:e st Socialtjänstlag)
- Anmälan görs skriftligt. Av anmälan skall följande framgå:
  - Lagrum för anmälan: 14 kap 1§ SoL
  - Elevens/barnets namn och personnummer
  - Vårdnadshavares namn
  - Anledning för anmälan och kort redogörelse
  - Vem som lämnar informationen; namn och befattning.
- Samråd med barn och elevhälsan skall ske om det inte är uppenbart obehövt.
- En anmälan täcker inte in händelser som inträffar senare – Om ytterligare omständigheter framkommer ska en ny anmälan göras.
- Innan anmälan görs bör vårdnadshavaren informeras om att skolan överväger att göra en anmälan. Vid ett överlämnande av sådan information medverkar rektor/förskolechef och representant för barn och elevhälsan.
- Vårdnadshavaren ska **inte** informeras om misstanken gäller att någon av vårdnadshavarna utsätter barnet för misshandel eller andra brottsliga gärningar.

Anmälan till socialtjänsten görs genom denna blankett:

<https://insigt.sigtuna.se/Global/Organisation/IFO/Mallar%20och%20blanketter/Mallar%20och%20blanketter/Anm%c3%a4lan/Anm%c3%a4lan%20enligt%20SoL%20formul%c3%a4r.pdf>

Informationsfilm från socialstyrelsen:

<http://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/barnochungaisocialtjansten/anmalanarbarnfarilla>

Anmälan till Arbetsmiljöverket

- Enligt Arbetsmiljöförordningen (Arbetsmiljöförordning 2§) skall rektor utan dröjsmål underrätta Arbetsmiljöverket om olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbete föranlett dödsfall eller svårare personskada eller samtidigt drabbat flera arbetstagare. Detsamma gäller vid tillbud som har inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa.

Detta ställer krav på att all personal på förskolan/skolan omedelbart kontaktar förskolechef/rektor om de får kännedom om en allvarlig händelse.

- Definitioner på svårare personskada:
  - Benfrakturer
  - Öppen eller sluten skada som orsakar blödning
  - Skada på nerv, muskel eller inre organ

- Brännskada eller kylskada
- Förlust av kroppsdel
- Definitioner på tillbud
  - Knivhot
  - Hot med skjutvapen
  - Annat hot om våld mot person
  - Svårare fall av mobbing eller kränkande behandling

Anmälan till polisen

- Förskolan/skolan följer principen att alla tillbud av ovanstående slag ska anmälas utan dröjsmål. Om tvekan råder ska Arbetsmiljöverket kontaktas via telefon. Samtalet ska då dokumenteras och av dokumentationen ska det framgå dels när samtalet ägde rum, dels med vem man talat med på Arbetsmiljöverket
- Skyldighet att anmäla brott regleras av 23 kap 6 § Brottsbalken (BrB).
- Skolan ska vara återhållsam med polisanmälningar som gäller barn under 12 år. Justitieombudsmannen (JO) JO har i ett antal fall ställt sig kritisk till när skolor polisanmäler unga elever. I beslut dnr 4418-2006 konstaterar JO att det visserligen inte finns något formellt hinder mot att skolan polisanmäler en yngre elev, men att grundtanken är att ansvaret för att lämpliga åtgärder vidtas mot barn och unga som begår brott i första hand vilar på socialtjänsten och inte på rättsväsendet. För det fall skolan, eventuellt efter samråd med polisen, kan förutse att någon utredning inte kommer att ske menar JO att skolan bör avstå från att göra polisanmälan.
- Skolan ska i samtliga fall som rör brott av elever eller brott mot elever alltid överväga om skolan ska anmäla saken till socialtjänsten. När det gäller brott som misstänks ha begåtts av minderåriga vidarebefordrar polisen ärendet till socialtjänsten. Polisens vidarebefordran ersätter dock aldrig skolans skyldigheter enligt 14 kap 1 § SoL.
- Om ett brott riktar sig mot en elev bör skolan överväga om samtycke ska inhämtas från elev eller vårdnadshavare innan anmälan görs.
- Skolan har skyldighet att lämna ut vissa uppgifter till polis. (Offentlighets- och sekretesslag, 6 kap 5§). Sekretesskyddade uppgifter kan lämnas ut om det är nödvändigt för att polisen skall kunna göra sitt arbete (Offentlighets- och sekretesslag, 10 kap 2§), om uppgiften angår misstanke om vissa brott där fängelse är föreskrivet (Offentlighets- och sekretesslag, 10 kap 21§), om uppgiften angår misstanke om brott där fängelse är föreskrivet (Offentlighets- och sekretesslag, 10 kap 23-24§§), eller om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas ut har företräde framför de intressen som sekretessen ska skydda. (Offentlighets- och sekretesslag, 10 kap 27§)
- Utgångspunkten är att rektor gör anmälan som representant för skolan.